

פסחים קיד. (המשנה הראשונה) עד קטו. (ש8)

ביאורי מושגים

כוונה במצוות - חכמינו נחלקו במקומות רבים האם אדם העושה מצוה ללא כוונה קיים את המצוה. השו"ע פסק שמצוות צריכות כוונה ולכן אדם שתקע בשופר שלא לשם מצוה לא יצא ידי חובה וחייב לחזור ולתקוע בכוונה. (היו כאלו שחלקו והבינו שהוא צריך לחזור רק מדרבנן אבל מהתורה הוא יצא ידי חובה)
 סוגייתנו מחדשת חידוש מעניין בנושא כוונה במצוות. מצאנו שלגבי עברות אדם שעשה עבירה בלי כוונה פטור למעט האוכל איסורים והבא על עריות שחייב גם בלי כוונה. היה מקום לומר שכשם שלגבי עבירה יש הבדל בין מקרה שנהנה למקרה שלא נהנן כך גם לגבי מצוה אולם סוגייתנו מביאה מחלוקת גם במקרה של אכילה.

משנה

ב"ש:
 קודם מברכים 'מקדש הזמנים' ואחרי כן מברכים 'בורא פרי הגפן'
ב"ה:
 קודם מברכים 'בורא פרי הגפן' ואחרי כן מברכים 'מקדש הזמנים'

טעמם של ב"ש:
 1. ברכת היום גורמת לברכת הגפן,
 2. היום כבר הגיע והיין עדיין לא נטעם,
טעמם של ב"ה:
 1. לא ניתן לברך ברכת היום ללא ברכת הגפן,
 2. ברכת הגפן יותר שכיחה מברכת היום

הברייתא קבעה שהלכה כב"ה (למרות שבת קול פסקה כב"ה - הברייתא שנתה שהלכה כב"ה משום שאין סומכים על בת קול, או משום שהברייתא נשנתה לפני בת הקול)

אכל חסה והתכוון לא לצאת ידי חובת מרור :

התנא ר' יוסי והאמורא ר"ל:
 לא יצא ידי חובה (כיוון שמצוות צריכות כוונה)

ולכן המשנה קבעה שהאוכל חסה לכרפס צריך לחזור ולאכול חסה פעם נוספת לשם מרור.

סתמא דברייתא:
 יצא ידי חובה (כיוון שמצוות אינן צריכות כוונה)

והמשנה מחייבת אותו לאכול חסה פעם נוספת כדי שהתינוקות יתמהו ושאלו 'מה נשתנה'

אלו שני תבשילין יש להביא

רב הונא: אפילו אורז וסלק (ורבא היה מהדר לאכול דווקא את הדברים הללו כיוון שיצאו מפיו של ר"ה)

חזקיה: אפילו דג וביצה שעליו,

רבינא: אפילו עצם והרוטב שלו,

רב יוסף: דווקא שני מיני בשר.

משנה

סדר האכילה בליל הסדר

שלב ראשון: כרפס - הטבלת ירק ואכילתו, (אם אין ירק אחר ניתן להשתמש במרור)

שלב שני: אכילת המצה,

שלב שלישי: אכילת המרור עם החרוסת,

שלב רביעי: הבאת שני תבשילין (כנגד קרבן הפסח)

הערות:

1. במקדש במקום 2 התבשילין היו מביאים את קרבן הפסח,
2. אכילת החרוסת: ת"ק: אינה מצוה, ראב"צ: מצוה.

אכל חסה אחת וכרפס וחסה אחת אחרי המצה

- מתי יברך 'על אכילת מרור'

רב חסדא: בחסה הראשונה (וכך נפסק להלכה).

רב הונא: בחסה השנייה (וכך נהגו בסוריא).